

Izbija vsak četrtek ob 4. uri popoldne. Rokopisni se ne vračajo. Nežankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krome, za pol leta 2 krome. Za manj premožne za celo leto 3 krome, za pol leta K 1.50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele Avstrije K.

Rokopis sprejema "Narodna Tiskarna" Gorici, ulica Velvariala št. 8.

Naročnino in prejemna upravništvo, Gorica, Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdijevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, pri Vaclavu Baumgartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Corno) št. 14. po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska "Narodna Tiskarna" (odgov. L. Lukežič) v Gorici.

Grozovit udarec našim vinogradnikom!

Verjeti nismo mogli vestem, ki so že par dni krožile po listih, vestem, ki, ako bi bile resnične, bi bile **grozovit udarec našim vinogradnikom**. Te vesti so se žalibog uresničile. Ravno kar čitamo po mestnih vogalih, **da je tržaško namestništvo prepovedalo točenje novega vina in sicer do novega leta**. Namestništvo se sklicuje v svojem odloku na to, da je novo vino **zdravju škodljivo** in da se pojavljajo vsled tega bolezni.

S to prepovedjo je našim vinorejcem sadan tak udarec, da ga ne bodo mogli preboleti.

Cela dežela kot en mož se mora vzdigniti proti takemu ugonabljanju naših revnih vinogradnikov, ki so komaj čakali časa, **da spravijo vinski pridelek tako ali tako v denar**, katerega so **kravavo potrebni posebno sedaj**, ko stojimo na pragu huče zime; revnemu vinogradniku je treba za zimo obleke, živeža, obutve, **plačevati obresti od dolgov, plačevati davke**. Od kje naj vzame potrebni denar? S čim bo preživel sebe in družino?

Ves up je stavil v vinsko kapljico, blago je tu in tam kupil na račun vina, katerega bi prodal v mesecu novembru in decembru. **In davkarski eksekutor pa bo le zahteval davke in ne bo vprašal, kje naj kmet dobi denar!**

Ali se je tržaško namestništvo zavedlo usodnega udarca, kateri je sadel naše vinogradnike? Ali ne ve, da s tem je mnogo družin pahnjjenih v nesrečo, v obup in v skrajno bedo, revščino?

Naj kdo lokaže, da bi bilo novo vino zmerno zaščito v mesecu novembru in celo decembru zdravju škodljivo!

Naši pradedje pred sto in sto leti so pili novo vino, zdravniki ga niso prepovedali kot zdravju

škodljivo, pili so naši predniki, naši otroci, naše družine ga pijejo, **vsí ga pijemo** in še noben ni umrl zaradi tega, ker je novo vino zmerno pil!

Sedaj pa kot strela z jasnega taka prepoved, s katero se takorekoč vreča na cesto naše vinogradnike!

Naše vino, in sicer naše pristno brisko in vipavsko vino ter naš teran je vino, ki ni in ne more biti zdravju škodljivo! **Zakaj ni bilo škodljivo prejšnja leta?**

Zdravju škodljivo je pač ono **pozarejeno vino**, katerega je našel kletarski nadzornik Fabijani v **Furlaniji** mnogo. To naj vlada prepove, taka "vina" naj zatre, ki naše ljudstvo in naše vinogradništvo ugonablja! **Od vina naših vinogradnikov pa roke proč!**

Sliši se — pa ne vemo če je res — **da sadaj za to prepovedjo tičijo furlanski in istrski bogataši in razni drugi vinski trgovci, ki imajo še na tisoče hektolitrov starega vina v svojih kletih**. Ti da so od vlade iztisnili ta nesrečni odlok.

Če je to res, — nismo gotovi — potem res ne vemo, kaj bi rekli naši vladi, ki se venomer štuli za prijateljico vinorejcev.

Naj bo pa tako ali tako, dejstvo je, da odlok je izšel in s tem je zadana huda rana našim vinorejcem in vsi kot en mož se moramo vzdigniti proti temu odloku, ki mori družine naših poštenih vinorejcev! Porabili bomo vsa postavna nam dovoljena sredstva, da se ta za naše poštene vinogradnike trinoški odlok prekliče!

Kaj pa krčmarji, ki imajo že polne kleti novega vina in katerega že točijo??? Nesmisel vrhu nesmiselnosti!

Po deželi vre in te dni bo vrenje priklopelo na vrhunec. Za nedeljo se po deželi pripravlja več javnih shodov. Vinorejci, pridite na shode, da bomo skupno protestirali proti takim tiranijam!

Prava kmečka stranka.

III.

Gabrček-ova "Soča" hoče na vsak način dokazati, da prava kmečka stranka na Goriškem je Frankotova "agrarna" stranka in ne S. L. S. To je slabo znamenje za "agrarno" stranko, da se zanjo potegujejo liberalci — največji škodljivci kmečkemu stanu, in je nov dokaz o zvezi "agrarne" stranke z liberalno. "Agrarna" stranka kaže sploh v vsem svojem obnašanju in delovanju, da je prava liberalna in ne kmečka stranka. To naj pojasnijo tudi naslednje vrstice.

"Soča" in za njo brž tudi "agrarno" glasilo "Naš glas" se zaganjata že dolgo časa v naše poslance v deželni odbor, češ, da ima dežela za l. 1907 primanjkljaja za 200.000 K, iz česar sklepajo ti čuvaji nad gospodarstvom naše dežele, da je finančno stanje v slabih rokah. Toda prav v tem očitaniu kažejo liberalci in z njimi združeni "agrarci", da so protikmečka stranka. Le pogledimo! Proračun, ki ga je bil predložil deželni odbor deželnemu zboru za l. 1907, je kazal primanjkljaja le 2611 K, kar ni za celo deželo nič. Naši poslanci pa so hoteli v deželni zbor zvišati razne podpore in sicer v prvi vrsti podpore v prid kmečkemu ljudstvu. Zato je primanjkljaj narastel. Vsi stroški za poljedelstvo in obrtnijo so znašali na pr. l. 1899 skupaj 9530 kron. Ta znesek je tako majhen, da je nemogoče, da bi si kmetijstvo in obrtnija s tem kaj pomagala. To so izprevideli tudi naši poslanci v deželni zboru. L. 1907 je sprejel in odobril deželni zbor samo za razvoj poljedelstva potrošek 143.529 K. Ti izdatki so bili popolnoma opravičeni in potrebni, čeprav kričijo sedaj liberalci in "agrarci" o deficitu. Prepričani smo, da bi niti liberalci niti "agrarci" ust ne odprli, bi ko se bila ta svota potrosila za kako liberalno napravo.

Poglejmo dalje. L. 1899 je dežela izdala za zdravstvo 6536, a l. 1907 je deželni zbor dovolil 97.690 K in sicer podpore občinam za vodne naprave 51.350 K, za protimalarično akcijo 6000 K in za akcijo proti pelagri 34.000 K. Dalje! Za uk in izobrazbo ljudstva je dežela potrosila l. 1899 skupaj 57.153 K, a l. 1907 skupaj 482.450 K. — Za ceste je potrosila dežela l. 1899 skupaj 45.339 K, a l. 1907 je deželni zbor dovolil 239.450 K.

Te številke govore jasno in glasno, da so naši poslanci hoteli kmečkemu ljudstvu pomagati. Liberalci in "agrarci" so ljudstvu za te podpore morda celo ne-

voščljivi. Zato rohnijo in trobijo po deželi o primanjkljaju. "Soča" in "Naš glas" bi nič ne rekla, ko bi bil ta izkazani primanjkljaj porabljen v pokritje dolgov, ki vise na liberalnih pirutih. V tem slučaju bi gospodje govorili o umnem narodnem gospodarstvu. Ko se je pa nekaj kronic dalo kmečkemu ljudstvu, že upijejo o deželnem polomu!

Naj povemo še, da je poskrbljeno, da izgine ves ta primanjkljaj v l. 1908 in da se pokaže koncem l. 1908 še lep prebitek. Polom deželnih financ je le v glavah liberalcev in z njimi združenih "agrarcov", ki iščejo le svojih koristi in bi radi čimprej zlezli na odborniške stolčke na brezmejno škodo cele dežele.

"Agrarci" so se v tej gonji pridružili liberalcem in se s tem razkrinkali kot pristni liberalci, katerim ni mar kmečko ljudstvo. Iz tega naj razvidijo gg. župani in drugi veljaki po deželi, da je le S. L. S. prava kmečka stranka, ki se resno in vspešno trudi za dobrobit kmečkemu ljudstvu. Priporočamo vsem, naj se ne dajo več slepiti z "agrarnimi" frazami, ampak naj vsi složno delujejo po programu S. L. S. za boljše bodočnost našega kmečkemu ljudstva in s tem za boljše bodočnost slovenskega naroda na Goriškem.

Politični pregled.

Ministerstva kriza. — V soboto je podalo ministerstvo Beck svojo ostavko, katero je cesar tudi sprejel. Sestava novega ministerstva je poverjena doseadanemu ministru za notranje reči baronu Bienerth-u. Zdi se, da se je baronu Bienerthu že posrečilo sestaviti novo ministerstvo in da predloži že jutri dotično listo cesarju v potrjenje. Novo ministerstvo bi bilo baje sestavljeno tako-le: baron Bienerth predsedništvo in notranje reči, Georgi domobranstvo, Bilinski finančno ministerstvo, dr. Derschatta za železnice, dr. Sylvester ali dr. Pergelt uk in bogočastje, Fox ali Ebenchoch pravosodje, Prašek kmetijstvo, dr. Fledler javna dela, Weiskichner trgovino, dr. Schreiner nemški minister, dr. Stapski poljski minister, dr. Hruban češki minister. Ministra brez portofelja bi bila grcf Sturgh in knez Liechtenstein.

Državni zbor se snide 24. t. m.

Oboroževanje Turčije.

Vojni minister je naročil na Nemškem za 30 milijonov patron. Za dobavo šrapnelov za 10 milijonov frankov se potegujete tovarna Skoda v Plznu in Weisz v Budimpešti.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“:

Matko Koršič, krojač 1 K, Pavlin Amalija iz Ravnice 20 v, Lazar Franc Vrtovin 20 v, Jeleršič 20 v, Josip Birsna, krčmar 1 K, Ana Šušmelj 20 v, Weiss, fotograf 40 v, Nekdo v Gorici 2 K, Gomlašček Katarina 2 K, Čotar Ivan, Dornberg št. 23 70 v, Franc Rebek, Trnovo pri Gorici 1 K.

P. n. županstvo Miren vesled starašinskega sklepa z dne 27. okt. t. l. 20 K, Štefan pl. Pozarelli, kaplan v Tominu 2 K, Val. Knave, vikar v Logeh 5 K, Karol Čigon, vikar na Vojsdici 20 K, Fr. Kranjec, župnik v Šmarjah 5 K, Valentin Batič, kurat na Livku 10 K, Jožef Golob, kurat v Podgori 10 K, Jos. Kodolja, župnik v Št. Martinu 10 K, Henrik Černigoj, vikar v Lokavcu 10 K, Ivan Spitzer, vikar v Ravnici 4 K, Franc Červ, vikar na Grahovem 10 K, županstvo v Št. Ferjanu 200 K, Marija Krmavner 1 K, Jan. Er. Jarec, kurat v Št. Ferjanu 5 K, Anton Mauzini, vikar v Staremselu 2 K, občina Št. Andrež pristopila vesled soglasnega starašinskega sklepa z dne 8. t. m. kot ustanovnica z 200 K.

Anton Gabrijeleščič, Anhovo 1 K 10 v, Andrej Batagelj, Vrtovin 40 v, Filip Abram, vikar 5 K.

Za „Šolski Dom“
so darovali gg. bogoslovci: Remec 1 K, Zavadlal 1 K, Mozetič 1 K, Lipušček 1 K, Filip Abram, vikar 5 K.

Za S. K. S. Z. Filip Abram, vikar 10 K. —

Za „Alojzijeveščiče“
so darovali: P. n. g. J. Kopač K 8.86 (pri računu sveč); preč. g. dr. A. Pavlica K 10; nabiralnica v „Goriški Zvezi“ K 2. —

Vsem dobrotnikom prisrčna hvala! Ker so stroški v zavodu zelo veliki, ne zadostujejo nikakor mesečnine gojencev za pokritje vseh stroškov. Radi tega smo prisiljeni zopet trkati na blaga srca naših dobrotnikov s prošnjo, da se spomnijo „Alojzijeveščiča“. — „Kdor ubogemu daje, mu ne bo pomanjkovalo“ (Preg. 28, 27).

Novice.

Vodstvo S. L. S. je imelo danes sejo, v kateri je sklenilo storiti vse potrebne korake, da se neopravičena in škodljiva naredba v zadevi vina prekliče. Splošno pa je mnenje, da nikdo se ne bo držal te prepovedi, ki je nezmiselnost! Več prihodnjic!

Vodstvo S. L. S. v Gorici je poslalo Konradu princu Hohenlohe, cesarskemu namestniku v Trstu, v zmyslu sklepa današnje seje naslednjo brzojavko: Vodstvo S. L. S. v Gorici protestuje najodločnejše proti prepovedi novega vina ter zahteva, da se ta prepoved takoj razveljavi in da se odpravi sanitetni svetovalec (poročevalec v Trstu, uročiitelj prepovedi. Op. uredn.)

Načelnik: dr. Gregorčič.

O krajevnih napisih smo že pisali v našem listu. Rekli smo, da politična oblast nima nobene besede pri tem, kakšni naj bodo krajevni napisi v naših občinah. Mnogo naših občin ima pa še vedno dvojezične table. Čemu to? Nemščina je na tablah popolnoma nepotrebna! Tako pomagamo sami pačiti krajevna imena! Naj izginejo dvojezične table. Na Tolminskem je še mnogo dvojezičnih tabel. „Bezirk Tolmein“, to se vidi na več krajih.

Mi poznamo Tolmin, Tolmein ne poznamo! Zadevo o krajevnih napisih bi morali naši občinski zastopi vzeti enkrat resno v pretresovanje.

„Kranjska hranilnica“ v Ljubljani je oni denarni zavod, v katerem imajo tudi nekateri premožni Slovenci z Goriškega svoje vloge shranjene. Ta denarni zavod je ena največjih trdnjav kranjskega nemštva, ki z dobičkom hranilnih vlog slovenskih strank podpira ponemčevanje na Kranjskem. Tisočaki podpor kar letijo za to in ono ultranemško društvo, ki potem z največjo predrznostjo in nesramnostjo nastopa proti Slovincem. Ta denarni zavod je najhujše gnezdo kranjskega nemštva, ki je napravilo na telesu slovenskega naroda že nešteto hudih ran. In slovenska nezavednost, ki je trumoma vlagala svoje tisoče v ta zavod, je pomagala sekati rane po telesu slovenskega naroda. Dovolj je ran, dovolj trpljenja! Slovenci so uprizorili sedaj agitacijo proti temu denarnemu zavodu, stebru kranjskega nemštva, in kar po vrsti odpoveduje svoje hranilne vloge. Naval je velik! Vsek goriški Slovenec naj si šteje v greh, imeti še penik shranjen v tem gnezdu vsenemške poplave!

Staro sredstvo. — Navadno je tako, da kdor hoče v politiki dospeti hitro do prvih mest, skuša najprej vzeti vsako veljavo vsemu, kar je bilo do tedaj. Sedaj govori in piše, da ni organizacije, da ni načrtov, ni idej, potem pa, da se nič ni delalo, da se nič ne dela za ljudstvo, ter se široko-usti: mi hočemo dela za narod, dela za ljudstvo, mi hočemo pozitivno delo. Že stokrat prežvekovane fraze, posebno tista „o pozitivnem delu“! Tako je govoril dr. Tuma, s to frazo je slepil Gabršček, tako je pisal in sedaj zopet piše tudi „Naš Glas“. No, saj dr. Franko bode imel še priliko izkazati se v tistem proslulem pozitivnem delu, a bojimo se, da čudežev ne bo delal v tem pogledu niti on, tem manj pa Gabršček. — Tudi tisto zatrjevanje, da kdo hoče samo dela za ljudstvo in da ne hrepeni po kronicah, se nam ne zdi nič kaj verjetno. Skesano pa priznamo svojo krivdo, kadar se nam to dokaže s tem, da dotični odbornik svojo odborniško plačo podari v dobrodelne namene, kakor je to storil bivši deželni glavbar blagopokojni grof Coronini.

Pomagati si je znal. — Pravijo, da se je Gabršček bal, da bi ostal v deželnem zboru eventualno osamljen; zato se mu je silno mudilo osnovati „Slovenski klub“, kateremu se je postavil na čelo. In tako zastopa sedaj Gabršček klub, ki šteje baje 4 agrarce, 3 liberalce in 2 „neodvisna“. — L' appetito vien mangiando: klub ga je moral postaviti za kandidata za deželni odbor. V doseg tega treba je bilo zveze s Faiduttijevim klubom. Da se pa ne zapazi takoj prava namera, hrepenenje po kronicah, treba je bilo bombe: dežela na robu finančnega propada! Treba je narediti konec pogubonosnemu gospodarstvu Pajer-Gregorčičevemu, treba je deželo rešiti propada! In glejte, ljudje božji, to hočemo mi, mi hočemo samo delati za ljudstvo, mi ne hlepimo po kronicah, saj bi imeli pri tem še efektivno škodo, pa vse to pretrpimo, kadar gre za korist našega ljudstva. Da, da, slepiti in varati pa znajo.

Društvo krščansko mislečih učiteljev je na svojem izrednem obnem zboru dne 5. t. m. izvolilo za predsednika g. Augusta Poberaja, nadučitelja v Kojskem. G. Antonu Rustja, prejšnjemu predsedniku, ki se je temu mestu proctovoljno odpovedal, se je izreklo priznanje in prisrčna zahvala za njegovo dosedanje odlično in požrtvovalno delovanje.

„Soča“ od 7. t. m. piše, da število krščansko-mislečih učiteljev se manjša. To je samo želja liberalne „Soče“. Mi ji tukaj na glas povemo, da se je letos število krščansko mislečih učiteljev pomnožilo. In se bo še bolj, kar bo tudi lastnik „Soče“ videl, če ne bo prej od jeze počil.

Gosp. Bevk, kurat in špiritual javne bolnišnice usmiljenih bratov v Gorici, izdaja posamezne zvezke pesmi, prevodi iz raznih jezikov in sloer: iz francoščine, italijanščine, farlanščine, češčine, nemščine in arabščine. Dosedaj je izšlo osem zvezkov. Ako kdo nima vseh zvezkov, jih dobi v knjigarnah Pallich in Paternolli posamezne in skupno vezane. Delo se priporoča, ker v teh zvezkih se dobe stvari, ki v naši slovenščini niso še izšle. Tvarina je urejena za vse stanovce. Prevajalec je dobil že mnogo priznanj.

— Razpis natečaja. Za opravo deželne norišnice je treba pripraviti obleke, perilo, posteljno prtenino itd. za umobalne. Kdor želi prevzeti to delo, ki se mora izvršiti v posebnih prostorih deželne norišnice, naj pride k deželnemu odboru (stavbnemu oddelku), kjer dobi izkaz del, ki se imajo izvršiti. Potem naj vloži pismeno ponudbo, ki naj v njej navede ceno in čas, v katerem bode zamogel delo dovršiti, na zapisnik deželnega odbora do 30. novembra t. l.

Listnica uprave. Cenjeni naročniki „Primorskega Lista“, ki gredo po raznih krajih za delo in se selijo od enega do drugega kraja, naj nam pri premembni naslova vedno zapišejo tudi kraj, kje so prej bivali, da bodo o pravem času prejeli list.

Mesne novice.

Prezvzvišeni Frančišek Borgia dr. Sedej — naš knezo-nadškof je bil dne 6. novembra sprejet pri sv. Očetu v posebni avdijenci, katera je bila, kakor smo zvedeli, prav prisrčna. Sv. Oče je podelil celi škofiji svoj apostolski blagoslov. — Nadškof ostane v Rimu za pontifikalno jubilejno sv. mašo sv. Očeta, ki se bo vršila dne 16. tek. meseca. Tej slovesnosti bode skupno z drugimi avstrijskimi škofi prisostvoval.

Jubilejno veselico v proslavo 60 letnega vladanja Njega Vel. cesarja Franca Jožefa I. priredi društvo „Slovensko sirotišče“ dne 6. dec. t. l.

m Premovanje razstavljenih del obrtnih učencev se je vršilo v nedeljo v Fran-Jožefovi galeriji v ulici Morelli. Odlikovanih učencev je bilo do 40, skoro večina Slovencev. Učenca „Narodne tiskarne Albin Gorkeč in Fran Hvalič sta dobila prvo odlikovanje, tiskarna dobi diplomo.

m Predavanje v „Slov. kršč. soc. zvezi“ g. dr. Caspudra o Primožu Trubarju, početniku luteranstva na Goriškem je bilo jako zanimivo. — Prihodnji tork se bodo v društvenih prostorih S. K. S. Z. kazale in razlagale skioptične slike iz cesarjevega življenja. — Vstop vsakomur prost!

m Dr. Aron Luzzatto, zdravnik v Gorici bivši mestni protofizik je umrl v pond. v 69. letu svoje starosti. Pokojnik je bil tudi med našim ljudstvom dobro znan, posebno za časa, ko je po naših občinah pred leti cepil koze. Odlikovan je bil od cesarja z viteškim križcem Franc Jožefovega reda, l. 1900 je dobil naslov cesarskega svetnika in italijanski kralj mu je podelil leta 1907 viteštvo italijanske krone.

m Električni bioskop pod vodstvom arhitekta g. A. Tscherne se je naselil v veliki dvorani „Centrala“ v hiši „Centralne posojilnice“, ki daje lepe in zanimive predstave na platnu. Obisk je

velik zlasti ob nedeljah. Predstave so vsaki dan. Vsak teden se program menja. Več v inseratu.

Iz goriške okolice.

g Iz Št. Petra pri Gorici smo dobili in objavljamo naslednje poročilo:

Duhovščina šempeterske dekanije je o priliki pastoralne konferencije dne 5. nov. 1908. soglasno sklenila:

1. da izreče zaupnico dr. Antonu Gregorčiču in njegovim tovarišem, deželnim poslancem S. L. S., radi njih odločnega nastopa v deželnem zboru prot. Andr. Gabrščeku, očetu slov. liberalizma na Goriškem;

2. da obsoja škandalozno zvezo prošta Faiduttija z Gabrščekovim klubom;

3. da izrazi srčno željo, naj S. L. S. združi vse svoje moči v boju proti sovražnikom katoliške misli in vere na Goriškem, naj torej preneha v njej vsak razpor. (Sledijo podpisi.)

g Mladeniški tečaj priredi Slovenska krščanska socialna zveza dne 22. t. m. v Št. Ferjanu ob priliki proslave 25 letnice ondodnega „Kat. bralnega društva“. Popoldne priredi „Kat. bralno društvo“ veselico z igro.

g V Krombergu je priredilo tamkašnje slov. kat. izobraževalno društvo prav lepo veselico z izbranim vsporedom. Društveni predsednik je z lepimi besedami slavil jubilej sv. Očeta in jubilej presvetlega cesarja, konečno je pozval občinstvo, naj s trikratnim slava-klicem pokaže svojo udanost do obeljubantov. Krasno je pel ženski zbor, mogočno se je glasil moški zbor, a prav veličasten je bil nastop mešanega zbora. Deklamovalka je govorila prav lepo in z občutkom. Tudi igra je bila lepo naučena in razni igralci so vzbujali splošno veselost s svojimi šaljivimi nastopom. Vse se je lepo po redu izvršilo — samo vreme je bilo precej neprijetno.

Zvedeli smo tudi, da se v Krombergu snuje tamburaški zbor, ki bo štel 24 članov. Tako je prav in lepo! Tukaj vidimo, kako se po naših društvih širi prava omika in izobraženost. To so prave ljudske veselice — proč s pogubnim plesom! Ples vendar ni znamenje omike in izobrazbe — saj plesati znajo celo divjaki okrog svojih ognjev. Proč s plesom! Vrlim Kromberžanom pa kličemo: le pogumno naprej!

Eden, ki je bil zraven.

g Iz Bilj. — V nedeljo, 8. t. m. je priredila v našem „Kat. slov. izobr. dr. v Biljeh“ S. K. S. Z. v Gorici zanimivo predavanje s skioptikonom. Predaval je prof. dr. Karol Caspudra s pomočjo slik o obel letošnjih jubilejih. Vdeležba je bila velika, in želja je splošna, da bi S. K. S. Z. večkrat priredila kako predavanje v Biljah.

g Telovadni odtsek v Mirnu priredi prihodnjo nedeljo dne 15. t. m. dramskično predstavo. Igra se veselo igra „Za letovišče“ in prizor „Klerikalni zmaj“. Začetek ob 3¹/₂ uri pop. Igra se ponovi zvečer ob 7. uri s spremenjenim sporedom.

g Tatovi so v nedeljo ponoči pokradli v trgovini g. Fr. Paškulina v Št. Andrežu mnogo tobaka, cigaret in nekaj sira. Vrednost ukradenega blaga se čeni do 200 K. Kdo je kradel, se ne ve do sedaj. Tatvina se je izvršila med 2. in 3. uro zjutraj.

Iz kanalskega okraja.

kl Deskle. V nedeljo 15. t. m. popoldne ob 4. priredi „Slov. kat. izobr. društvo“ v Desklah javno predavanje, združeno z deklamacijo in središčajem. Predaval bo g. dr. Breclj o brani in stanovanju.

Iz tolminskega okraja.

t Podmelec. V nedeljo, 15. novembra popoldne takoj po blagoslovu bo v sobi tukajšnega izobraževalnega društva ustanovni shod krajne podružnice za govejo živino. Govoril bo g. dr. Andrej Pavlica iz Gorice. Vabljeni so k shodi vsi gospodarji-živinorejci!

t Podmelec. V nedeljo, 8. novembra, imeli smo v tukajšnjem izobraževalnem društvu dvojno predavanje. Predavala sta domača g. duhovnika. Najprej je govoril g. kaplan: „O liberalizmu in njegovem vplivu na narodno gospodarstvo“. Liberalizem ima svoje korenike daleč tam v pred-Lutrovi dobi. Njegov sad je francoska revolucija, ki je obljubila človeštvu nebroj pravic ter ga hotela osvoboditi vseh dolžnosti. — V Avstriji se je šlo l. 1848. za to, naj-li liberalizem zmaga ali se vrne nazaj v ljubo Francijo. Žal, da je zmagal! Prikrojil si je po svoje vse postavbe: politične, šolske in gospodarske. Dal je svobodo vsem — visokim in bogatim, nižjemu ljudstvu pa sužnost in bedo. Toda ne! Tudi kmetu je dal svobodo, in sicer to, da lahko prosto razpolaga s svojim zemljiščem, je razceplja, prodaja, zadolžuje toliko časa, da mu boben intonira korračnico za pot v Ameriko ali v mesto, kjer pomnoži potem število proletarcev, revežev... Ako pa vidi liberalizem, prerok svobode, da si poskuša kmet sam pomagati z zadrugami ali drugače, potem začne pa vpiti, kakor bi ga kdo na meh drl, in z vzbujenimi očmi klicati: „Bav-bav, klerikalizem!“

Tako je kmetu sedaj svobodno, da tiči preko ušes v dolgovi in da se od dne do dne globlje potaplja v mizerijo... Ko je hotel Napoleon I. svoje domače sovražnike vnašiti, dovolil jim je toliko zemljišč. Opora liberalizma je do roba oborožena armada, nabite puške in topovi, kojih en strel odvaga po vrednosti eno lepo posestvo. Koliko delavskih moči vzame uprav kmetu vojaščina, in sicer večkrat za vedno!

Liberalizem je rodil traste, t. j. zveze kapitalistov-tovarnarjev in žitne borze, ki delavca, oziroma kmeta prav „svobodno“ tlačijo in pehajo v bedo. Da se liberalni kapitalist debeli, mora na petek in svetek na trdo delo v tovarno vse — delavec, njegova žena in nedorastli otroci... Koliko gorje — telesno in duševno izbaja iz tega! Naj pomaga potem, kar more, — štrajk! Liberalizem pa se v pest smeje in na tihem poje:

„Skrbi za-se, pusti brata,
broniga skoz dvojna vrata!“

Pustimo torej sebičnega pri miru in razvedrmo si raje malo duha ob krasnem venčku Silvin Sardenkovih pesmi: „Z Bogom zadnji mladi časi!“

Med tem predavanjem, katero je imel g. župnik, se je zunaj v naravi v resnici godilo, kar poje druga pesem tega venčka, namreč:

„Padale so, padale snežinke,
kakor nade z boljšega sveta...
Vstajale so, vstajale meglice
in bežale z mojega srca...“

V nedeljo, 15. novembra popoldne takoj po blagoslovu bo v sobi tukajšnega izobraževalnega društva ustanovni shod krajne podružnice za govejo živino. Govoril bo g. dr. Andrej Pavlica iz Gorice. Vabljeni se k shodu vsi gospodarji-živinorejci!

t Rute. Čitali smo v „Prim. Listu“, da cesta, za katero je vladni inženir napravil načrt, ne bo koristila občini Rute in da tudi za vojaštvo ne bo imela nobenega pomena. Ta trditev ni povsem

opravičena. Sedanji načrt je tako praktičen, za praktičnega si ne moramo želeli, kajti cesta po sedanjem načrtu bo velikega pomena za vse občine, skozi katere pojde, posebno pa za občino Rute. Občina Rute je vladi hvaležna za pričetno delo. **O b č i n a r.**

t Zgubila se je majhna psica okoli Dol. Tribuše, črno-rjava, nizkih nog, ki sliči na ime „Dragica“. Kdor bi jo našel, naj jo odda pri Janezu Obrekar (Podkoritarjevemu) v Dol. Tribuši, ter dobi nagrado.

Iz cerkljanskega okraja.

c Cerklje. „Km. zv.“ je dne 8. t. m. priredila shod v gostoljubni hiši Gradišarja nad Trebenčami. Trebenčani so došli skoro polnoštevilni; tudi Pečanov je bilo častno število, Gorjani pa so zbog slabega vremena poslali zastopstvo. Govorili so predsednik J. Tavčar, ki je vabil v „Km. zv.“. Nato je poslanec Kosmač pojasnjeval politični položaj v deželi. Delo za kmeta bi se takoj lahko začelo, ko bi le takozvani agrarci imeli voljo in poguma dovolj otresti se znanega A. Gabrščka, bivšega učitelja, zdaj večkratnega trgovca in hotelirja v Gorici! Ampak agrarci nimajo ne poguma, ne volje, da bi se oprostili iz objema moža, ki nima smisla za kmečke koristi. Agrarci so v klubu, v kojem odločuje frakarska večina: dva učitelja, dva advokata in velekramar Gabršček, izvoljen od trških kramarjev in krčmarjev! — Poslanec je razvil tudi podrobni načrt za povzdigo kmetijstva v cerklj. sodnem okraju. Izredno skušen in obdaran z bistrim razumom za kmečke potrebe, koje osebnost čuti, je v času, ko ni mogel delovati kot poslanec v deželnem zboru, delal za svoje volivce izven njega. Povedal je, da ima v žepu že potrjena pravila živinorejske zadruge, ki je za cerklj. sodni okraj naravnost življenska potreba. Ta zadruga bo prva na Primorskem. Navzoči kmetje so poslanca z zanimanjem poslušali in starosta Gradišar ga je pohvalil in zahvalil!

Dekan je pozival Pečane, da se vpišejo vsi brez izjeme v tamk. podružnico mlekarne v Cerkljem. Svetoval je tudi Trebenčanom pristop k kmet. dr. v C., kamor bodo radi lepo popravljene ceste brez težav dovažali mleko. Omenil je končno čipkarske šole, ki jo otvori država v C. že prihodnji mesec in razjasnil nje pomen za cel okraj. Kmetje so tozadevna izvajanja soglasno potrdili! Shod je bil lep. Marsikomu so se odprle oči!

c Kmečka zveza priredi javne shode: dne 29. t. m. v Šebreljah; dne 6. dec. t. l. v Otaležu; na Št. Viški gori ozir. na Bukovem o priliki.

c K. sl. izobr. društvo priredi javno predavanje na nedeljo sv. Cecilije t. j. 22. t. m. v „G. Domu“ v Cerkljem ob navadni uri. Predmet vrlo zanimiv! —

c. Social. SS. C. J. za dekanijo Cerklje bo zborovala dne 23. t. m. od 10. zj. dalje v c. župnišču. Predmet: odlok kongregacije dr. zbora z dne 20. dec. 1905.

c Iz Šebrelj. — Občinsko starelštvo je v seji dne 1. t. m. poslalo deželni odboru v Gorici prošnjo, da bi začel isti v najkrajšem času izdelovati splošni načrt za prepotrebno železnično zvezo Sv. Luceja — Ljubljana; županstvu je odgovoril deželni odbor, da je to delo že poveril inženirju Maksu Picna iz Prage, koji se bo že v tekočem letu lotil tega dela. Kakor se razvidi, je zadeva torej v dobrem tiru; prosimo le naše poslance, naj podpirajo in pospešujejo to akcijo.

c Iz Tolmina je g. župan in poslanec A. Kosmač prejel za udanostne častitke v imenu cerkljanske občine sledečo Najvišjo zahvalo:

„Vsled odloka Njegove Prezvišenosti Gospoda ministra notranjih zadev z dne 13. okt. t. l. št. 9711 M. J. čast mi je Vam in prizadeti občini oznaniti Najvišjo zahvalo Njegovega Veličanstva za častitke in izraze udanosti poklonjene brzojavno dne 4. okt. t. l.“

Iz kobariškega okraja.

kd Izpod Krna. — Tako je bil naslovljen strupen članek v „Soči“ z dne 3. novembra št. 128. Ker so tam napadena vsa „Kat. izobr. društva“, še posebno društvo v Drežnici, naj odgovorim tu v stavkih. Vi, dopisnik „Soče“, kodaj pa je bilo v pravilih „Kat. slov. izobr. dr.“ točka za prirejanje plesov? Ponašajo pa se tembolj vaša liberalna društva s svojimi „plesnimi venčki“. Nadalje sanja dopisnik o nekih plesalcih. Opomnimo, da govoriti in hudobno napadati je lahko, a dokazati je težje.

Ves žolč je nato razlil po fantih v Drežnici, ker so člani izobr. društva. Rad bi gotovo zanesel razdor v društvo, ker ga jezi društv. napredok in delovanje. Toda ne boš Jaka! Mi stopamo trdno po načrtani poti in nam ni mari tvoje jeze.

In glejte in čujte! Upa se celo blattiti vse kat. časopisje tu doli izpod Krna ta ne prav trezno misleči dopisnik. H koncu pa še vzdihne kot utrajeni popotnik, in pore eno na ljubo svojim glasilom, češ, da bi se s čitanjem „Soče“ in „Naroda“ zmodrili ter gotovo drugače delali in sodili. — O, vemo dobro, toda vemo tudi iz skušnje, kakšno bo to delo in sodba; zato se tudi varujemo sovragov. O tem imamo vzgled pri raznih liberalnih gaezdih, kjer se bere ta zalega.

Iz bovškega okraja.

b Iz Trente. — Trentarji smo sicer vajeni hudih zim, toda letos je vendar že prezgodaj nastopila z vso ojtrostjo.

V nedeljo, 8. t. m. so naletavale bele muhe ter pokrile gorovje in ravnino; v ponedeljek smo nameril 30 cm snega kot začetek. Ta bela odeja ostane sedaj, kakor navadno, do začetka maja prihodnjega leta. Neprijetno je to za ljudi, a še hujše za živino, zlasti letos, ko se je senena košnja slabo obnesla. Jeseni smo Trentarji prodali še precej živine, a kakor slutimo, bo treba število iste še zmanjšati vsled dolgotrajne zime, ki se nam obeta.

Da se obvaruje najrevnejšo in najbolj zapuščeno občino v goriški deželi popolnega gospodarskega poloma, bi bilo želeli in pričakovati od merodajnih krogov, da ji priskočijo na pomoč s podelitvijo brezplačnega sena, oziroma s kako izredno denarno podporo za nakup potrebnega živeža, ker je treba upoštevati žalostni gmotni položaj Tentarjev, ki ne pridelajo na svoji peščini, skaloviti, pusti, nerodovitni zemlji ničesar drugega, kakor krompir in še tega nedostaja mnogim družinam; vsa druga neobhodno potrebna živila si morajo revni ljudje izključno kupovati; kje pa denar vzeti? To naj vzamejo merodajni krogi ne-le na znanje, ampak tudi v dejansko upoštevanje; zlasti letos ko se obhaja 60-letnica slavnega vladanja našega presvitl. cesarja naj bi se tudi slavna c. kr. visoka vlada spomnila najbolj revne in zapuščene občine in njenih prebivavcev s kako izredno podporo iz državnih sredstev, za kar ji bo vsak Trentar iz srca hvaležen!

Planinski, zimski pozdrav!

Dvorana "Central"

Veliki električni

BIOSKOP

Internacionalno gledišče, živečih, govorečih, počočih in igrajočih podob. Umetniško in tehnično vodstvo: Arhitekt A. Tscherne.

Predstave ob delavnikih 2 veliki predstavi ob 1/2, 7, in 8. uri zvečer. Ob nedeljah in praznikih ob 1/2, 4, 5, 1/2, 7, in 8. uri. Ob sredo in sobotah ob 5. uri predstava s posebnim programom za otroke in dijake, kjer plača vsak otrok le 20 vin. — Vsaka predstava traja čez 1 uro.

Cene: Samo sedeži: Sedež v loži 1 K. — I. prostor 80 vin. — II. prostor 60 vin. — III. prostor 40 vin. — IV. prostor 20 vin. Vojaki in otroci v vseh prostorih polovico.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da sem mojo kleparsko obrt preselil iz ulice Sv. Antona št. 7 v Križno ulico (Via Croce št. 8 nasproti „Šolskega Doma“ v GORICI.

JOSIP PATEK, klepar
naslednik Karola Čuferja.

Išče se

pevovodja

za cerkveno petje v Oblokah.

Plača po dogovoru. Oglasiti se je treba pri gospodu Ivanu Drole. — Obloke št. 7, p. Hudajužna.

Novodošlo blago

za nastopno sezono

se vdobi po zmernih cenah v delavnici in trgovini z gotovimi oblekami

Anton Krušič
krojaški mojster in trgovec
v Gorici

Tekališče Josipa Verdi št. 33

in v podružni delavnici

na Tržaški cesti

v lastni hiši

(v bližini g. Černigoja).

Opozarja se gg. odjemalce, veleč. duhovščino in slav. občinstvo v mestu in na deželi, da je došla ravnokar velika množica raznovrstnega blaga iz avstrijskih in angleških tovarn najrazličnejših kakovosti za vsaki stan.

Naznanilo.

Vsled naprave gasilnih hydrantov pri vodovodu v Podbrdu je na prodaj dobro ohranjena b r i z g a l n i c a (šprica).

Županstvo Grahovo
JOŽEF GOLOP, župan.

Svoji k svojim!

Staroznana narodna tvrdka:

Anton Iv. Pečenko

GORICA, ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov; potem s pylzenjskim pivom „prazdroj“ iz sloveče češke „Meščanske pivovarne“, in izbornim protivinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčeh in steklenicah; z domačim pristnim tropinovem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franko goriška postaja.

Cene zmerne.

Učni zavod za deklice.

Solske sestre

Trst, ulica Pasquale Besenghi 14.

Izvrsten položaj, krasen razgled na morje in okolico, čist zrak, vrt z igrališči, novo moderno opremljeno poslopje, električna razsvetljava, kopališče, telovadnica.

V š. l. 1908/9 se otvori poleg ljudske šole I. in III. raz. dekliškega liceja, trgovski tečaj in gospodinjstva šola.

Hrana in stanovanje za notranje gojenke mesečno 60 kron, dnevne gojenke 24 kron.

Šolnina za ljudsko šolo in trgovski tečaj 10 kron, licej 16 kron, gospodinjstva šola 20 kron.

Začetek šol 1. oktobra.

Štev. 3103

Op.

Razglas.

Naznanja se, da

zastavil III. četrtleta, t. j. mesecev
javna dražba

junija, avgust in septembra 1907,
začne v

ponedeljek, 7. decembra 1908,

ter se bo nadaljevala naslednje delavnice in sicer četrtke in ponedeljke, od 9. ure zjutraj do 1. popoldne.

Od ravnateljstva zastavljalnice.

V Gorici, 8. novembra 1908.

Otvoritev
nove mesnice
v Gorici

ulica SV. IVANA št. 3.

Slavnemu občinstvu in posebno goriškim gg. gostilničarjem ter p. n. zavodom naznanjam, da sem otvoril s 1. septembrom t. l. lastno mesnico v Gorici v središču mesta

ulica Sv. Ivana št. 3.

Zagotavljam točno in dobro postrežbo ter se priporočam za obilen obisk udani

Adolf Urbančič
mesar.

Namizna jabolka

v kakovostih po kron 10, 12, 14 za 100 kilov s koldvora Litija razpošilja v vsaki množini po povzetju

J. Razboršek,
v ŠMARTNEM pri LITJI
(Krajsko).

Korbica 5 kilo franko K 2
po povzetju.

Delavnica cerkvenih posod
in cerkvenega orodja

Fr. Leban

Gorica,

Magistratna ulica št. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

Blago se razpošilja franko.

Naznanilo.

„Centralna posojilnica registrovana zadruga z omejeno zavezo“ v Gorici naznanja, da bode obrestovala pričenski s 1. januarjem 1909 hranilne vloge po 4¹/₂% (štiri in pol od sto)

Posojila se bodejo dajala članom:

- a) na vknjižbo po 5¹/₂% (pet in en četrt od sto);
- b) „menico oziroma poroštvo po 6% (šest od sto.)

Posojila na mesečna odplačevanja ostanejo nespremenjena tako, da se plačuje od vsacih 100 kron 2 kroni na mesec.

GORICA, 4. novembra 1908.

ODBOR.

Svoji k svojim!

ŠTEFAN NOSIČ

naslednik Antona Pucelja

uljudno naznanja slav. občinstvu, da je prevzel od g. Pucelja znano

edino slovensko brivnico
v Gorici, na Travniku.

Zagotavlja postrežbo v popolno zadovoljnost, se priporoča za obilen obisk. Sprejema vsa v to stroko spadajoča dela kakor: maskiranje, vlasulje, brade itd. Kupuje zmedene lase po najvišji ceni.

Svoji k svojim!

Podpisani priporočam veleč. duhovščini in p. n. slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo

delavnico.

Izvršujem točno in pošteno po naročilu vsem gg. odjemalcem po najnovejših vzorcih. Pričakujem obilnega naročila in bilježim

z odličnim spoštovanjem

Ivan Šuligoj,

krojaški izvedenec

ulica sv. Antona 12, GORICA.

Naznanilo.

Odvetniška pisarna

dr. Frančiška Pavletič-a,

— odvetnika v Gorici, —

Josipa Verdi-ja tekališče št. 32

(hiša Centralne posojilnice)

naznanja, da je uvedla nepretrgano poslovanje od 8. ure dopoldne do 3. ure pop.

Slavnemu občinstvu v naznanje!

Zopet novo blago v partiji!

Ker si slavno občinstvo prav v sedanjem času preskrbuje zimske obleke, opozarjam, da naj si vsakdo ogleda moje novo došle novosti vsakovrstnih forštajnov, Zybelinev, moških oblek, — katero je vse kupljeno pod navadno ceno, ter se tudi prodaja pod navadno ceno, in prepričal se bode vsakdo, da si

prihrani denar

ako se poslužuje pri svojih potrebščinah v mojej trgovini — kajti iščem le samo majhen dobiček. Kdor hoče torej kupiti dobro in po ceni naj se obrne na tvrdko

FRANC RAVNIKAR--GORICA

ulica Raštelj št. 16

katera je edino in prvo slovensko podjetje manufakturne stroke v tej ulici.

V zalogi so izgotovljene otroške obleke
do 10 let po zelo nizki ceni!

Namen tvrdke je velik promet z majhnimi odstotki dobička.

Namen tvrdke je velik promet z majhnimi odstotki dobička.

Ljudsko zavarovanje.

Načrt zakona o socialnem zavarovanju je vlada, kakor je bila obljubila, predložila državnemu zboru. To je načrt za največje zakonodajniško delo, ki je bilo doslej izdelano na polju socialnega zavarovanja.

Predloga obsega novo kodifikacijo dosedanjega zavarovanja delavcev (bolniškega zavarovanja in zavarovanja proti nezgodam), nadalje zavarovanje onemoglih delavcev in končno starostno zavarovanje delavcev in samostojnih oseb (malih posestnikov, malih obrtnikov in kupčevalcev na drobno). Za vse te stroke socialnega zavarovanja se postavi skladen organizem, kakršen v enotnosti še ni bil ustvarjen v nobeni državi.

Ko nastopa vlada s predlogo tako globokega pomena in tako velike finančne dalekosežnosti, jo navdaja zavest, da zadošča s tem zahtevi, ki izvira iz upravičenih potreb najširših slojev ljudstva.

Nevarnosti, ki jih prinaša s seboj moderno gospodarsko življenje za posameznika, so pokrepile stremljenje, da se kolikor moči zagotovi obstanek. Zahteva meri na to, da za tiste primere, v katerih je kdo brez zaslužka in zoper katere brani se posameznik nima moči, skrbi občnina. Prvi korak na tem potu je bila uvedba bolniškega zavarovanja in zavarovanja proti nezgodam, čigar narodnogospodarski pomen je postal jako dalekosežen. Zavarovalne dajatve v teh dveh strokah tirjajo sedaj letnega potroška v gotovini prilično 80 milijonov kron. Dajatev bolniškega zavarovanja se poslužuje na leto okroglo en in pol milijona ljudi in v zavarovanju proti nezgodam se izplačuje kakih 100.000 trajnih rent onemoglih in zaostalim.

Te varstvene naredbe pa puščajo izven svojega področja najsplošnejše in najhuje občuteno nevarnost, ki preti občanu zaradi oslabelosti v starosti ali trajne onemoglosti. Za te primere obstaja doslej le preskrba ubožnih. Občutek, da se bo moral kdo poslužiti te preskrbe, ko izgubi delovno moč, teži in tlači, in tako je nastala v najširših slojih nujna zahteva po zavarovanju, ki daje pravne zahteve.

Starostno zavarovanje in zavarovanje za onemoglost je zgrajeno v bistvenem na skupnem delovanju samopomoči in državne pomoči. Pri delavcih se priteguje vrhu tega delodajniki k dajatvam, kakršne so dajatev delavcev. S tem se zakonito izreka njihova dolžnost, da prispevajo za zagotovitev bodočnosti svojih delavcev.

Tako zavarovanje priteguje torej tiste, ki so zmožni kaj pridobiti, za tiste, ki so nezmožni kaj pridobiti, in mlajše za starejše. Pomen državnega prispevka pa je iskati v tem, da se z njim prevale del rizika na rame občnosti in da se nadalje plača bistven prispevek k prispevku iz davčnih novcev tistih, ki zaradi svoje večje posesti in dohodka niso zavarovani, torej niso deležni koristi zakona. S tem, da se na ta način imovitejši pritegujejo k prispevanju za starostno zavarovanje in zavarovanje za onemoglost, se v veliki meri pospešuje socialno zenačenje.

Skrb zakona se razteza na bolniško zavarovanje in zavarovanje proti nezgodam, potem pri delavcih za zavarovanje zoper onemoglost in pri delavcih ter samostojnih osebah na starostno zavarovanje. V zakonu se polemtrkem enotno združuje celo socialno zavarovanje, kakor ustreza to njegovemu značaju socialne varstvene uredbe.

V občni bo vse tiste, ki zaradi nizkega dohodka niso v stanu s prihranki skrbeti za svojo starost, pritegniti k zavarovanju, vseeno, ali gospodarijo kakor samostojne ali nesamostojne osebe.

Bolniško zavarovanje.

Dolžnost bolniškega zavarovanja

se je raztegnila približno na vse mezdne delavce, potem na delavce na domu in posle. Vzprejem kmetijskih in gospodarskih delavcev (in ne samo poslov) se je podal iz potrebnosti, da se z zenačbo kmetijskih delavcev z industrijskimi delavci uspešno pobija oškodovanje kmetijstva, ki se povzroča s tem, da vse beži s kmetov. Za to so se v pretežni večini izrekli tudi zastopniki kmetijstva — seveda so združili s tem zahtevu, da postanejo tudi zemljiški posestniki deležni dobrot starostnega zavarovanja.

Dajatev

bolniškega zavarovanja so znatno zvišane s tem, da se je doba bolniške podpore od 20 tednov raztegnila na eno leto. S tem, da se boleznina ne odmerja več na podstavi „v okraju običajne“ dnevne mezde, temveč po pripadnosti k meznemu razredu, se deloma zvišujejo denarne dajatve blagajnic. Dosedanja podpora porodnic se izpolni v izdatno varstvo mater. Zdravniško vprašanje se natanko na novo ureja.

Avtonomija bolniških blagajnic

torej odločilni vpliv delavcev na upravo, glasovno razmerje dveh tretjin delavcev k eni tretjini podjetnikov, ostane neizpremenjeno. V varstvo manjšin se vzprejema proporcionalni volilni sistem. Dosedanja blagajniška organizacija v okrajne obratne, zadržne, društvene bolniške blagajnice in bolniške blagajnice bratovskih skladnic se ohranja v moči. Cela vrsta določil je naperjena zoper pritlikave blagajnice, ki niso sposobne mnogo storiti.

Zavarovanje proti nezgodam.

Ob reformi in izpolnitvi socialnega zavarovanja se je moralo rešiti nujno vprašanje finančnega saniranja zavarovalnic proti nezgodam.

Dosedanje izkušnje v Avstriji kakor v Nemčiji govore za to, da se obrani v moči postopek zalaganja z glavnico. Teško pa bi bilo brezpogojno zaukazati, da se plačajo pri različnih zavodih doslej nastali primanjkljaji s primernim zvišanjem prispevkov. Načrt hoče marveč omogočiti, da se v ta namen določeni dodatni prispevki odlagajo tako dolgo, da je pomnožitev dohodkov neizogibna, ako naj se ne račne imovina zavoda. Dotlej naj se dohodki kontingentirajo tako, da skupno breme zneskov zavarovanja proti nezgodam, ki jih plačuje na leto industrija, narašča le v razmerju stopnjevanja cele mezde vsote.

Dajatve se torej v bodoče ne bodo preračunjele po skupni vsoti mezd podjetja, temveč zavarovalni prispevki se bodo ločno preračunjali in pobirali od vsakega posameznega zavarovanega delavca, ki je v razvidnosti pri okrajnem uradu. —

Važna izprcmemba glede prispevanja je v tem, da izreka načrt zakona, da odpade desetodstotni prispevek delavcev, tako da bi bilo bremena zavarovanja proti nezgodam v bodoče nositi edino le podjetnikom.

Zavarovanje za onemoglost in starostno zavarovanje.

Občn vodila.

Za rešitev problema zavarovanja za onemoglost in starostnega zavarovanja delavcev je vlada v letu 1904. izročila javnosti „program“, o katerem se je izjavila cela vrsta interesentov. Zlasti po reformi volilne pravice za državni zbor pa se je pojavilo gibanje, ki terjja, da se delavsko zavarovanje razširi v socialno zavarovanje. Vlada so ni mogla upirati tem željam, ker izvira stremljenje po starostnem zavarovanju in zavarovanju za onemoglost iz razmer, ki niso izključno lastne industrijskemu delavstvu, temveč se nahajajo povsem splošno pri gospo-

darsko slabejših slojih. Nikakega dvoma ni, da se potreba, skrbeti za stare dni ne omejuje na nesamostojne osebe, ki so navezane na mezdo ali plačo, temveč da je ta potreba razširjenjša, ki obsega tudi vse tiste samostojno pridobivajoče osebe, ki svoj poglavitni dohodek ne dobivajo iz glavninih donosov, temveč iz osebnega dela in so po svojem celem življenju enake meznemu delavstvu.

Seveda se je bilo treba ob privzetju samostojnih oseb ozirati na njihove posebnosti, od razmer delavstva različne razmere, in zato ni moglo nastopiti v vseh ozirih enako ravnanje. V prvi vrsti je morala nastopiti ta enakovratnost pri državnem prispevku, ker ga daje država brez vsake protidajatve. Dajati ga je k vsaki renti brez izjeme v enaki izmei. Daljnja enakost se nanaša na občo dolžnost zavarovanja. Izkušnje dokazujejo, da ima uspeh le prisilno zavarovanje.

Razmere delavstva so od razmer samostojnih oseb različne v toliko, da stoji pri delavstvu v ospredju zavarovanje za primer onemoglosti. Delavec, ki je navezan edinole na mezdni dohodek, obrabi polsogoma svojo delavno moč in mora potemtakem v najdeščih primerih že pred časom iskati preskrbe. Zavarovanje na starostno rento je pri njem večinoma brezuspešno, ker starosti, v kateri se prisodi taka renta, po navadi ne doseže več kot aktiven delavec. Izkušnje, ki so se opazovale v nemški državi, so dokazale to dejanstvo in zato so ob reformi zakona o zavarovanju za onemoglost in starostnem zavarovanju v letu 1899. ta zakon imenovali zakon o zavarovanju za onemoglost.

Pri samostojnih osebah pa stoji pravica do preskrbe v starosti vsekako v ospredju. Obrtnik ali kmetovalec, ki posveča polno moč svojega življenja izvršenju svojega zemljišča, hoče imeti nado, da bo mogel počivati, ko doseže določeno starost, ne da bi bil navezan na podporo svojcev ali da bi bil v nadlego preskrbi ubožcev.

Ne glede na to bi bilo pri gospodarsko samostojnih osebah tehniško jedva mogoče dognati onemoglost. Varna poizvedba, kdaj je obrtnik ali kmetijski podjetnik vsled popuščanja svoje fizične delavne moči v nevarnosti glede svojega obstanka, bi ne bila izvršljiva. Zaradi tega je pri samostojnih osebah polsogati glavno važnost na starostno zavarovanje.

Še druga okolnost govori tudi zoper zavarovanje samostojnih oseb za onemoglost. Statistična preiskava sestavka po starosti kaže, da je pri samostojnih osebah zavarovalno-tehniško znatno neugodnejši, nego pri delavcih. Mlajši starostni razredi so namreč pri samostojnih osebah zasedeni mnogo slabije, višji pa mnogo močneje. Zavarovanje samostojnih oseb za onemoglost bi torej povzročilo preveliko zvišanje stroškov.

Na drugi strani se je pa ta moment, na prehod nesamostojnih k samostojnim poklicem, ob uredbi zavarovanja ozirati v veliki meri. Zakaj ta prehod, to prestopanje od nesamostojnosti k samostojnosti naj se ne otežuje, temveč nasprotno pospešuje. Iz tega se podaja potreba združiti samostojne osebe in delavce v enotni zvezi in v enem krogu rizikov tako, da delavec ob prehodu k samostojnosti enostavno nadaljuje zavarovalno razmerje. Oa izgubi sicer pričakovanje rente za onemoglost in ostane omejen na starostno rento. Časi prispevanja, ki jih je prebil kot nesamostojna oseba, pa se mu vračunijo v polni meri.

Starostno zavarovanje in zavarovanje za onemoglost zagotavlja naslednje rente in dajatve:

Delavec dobi z dovišenim 65. letom starosti starostno rento. Ako onemore pred tem časom, dobi rento za onemogle.

Samostojna oseba dobi v enaki starosti starostno rento.

Višina rente za onemoglega ali starostne rente je odvisna od dobe in višine vplačevanja. Zaostalim se dovoli enkratna glavnina odpravnina. Nadalje bodi pripomnjeno, da se ženskimi zavarovancem, ako se poroče, vrne polovica za nje plačanih prispevkov.

O višini

v plačil

pojasnemo v prib. št. s tabelo. Pri tem je pripomniti, da je državni prispevek 90 K k vsaki renti že vračunjen. Pri delavcih, se zaradi enostavnosti smatra, da ostanejo vsi prispevni dobo v istem meznem razredu. Ako prestopijo iz nižjega meznega razreda v višji razred, bi raslo tudi pričakovanje in z njim renta.

Krog zavarovancev.

1. Nesamostojni. Zavarovanju so zavazani: industrijski, obrtni in kmetijski delavci, dninarji, posli, pomagajoči rodbinski udje, vajenci, delavci na domu, domači učitelji, domače šivilje, domače perice, postrežnice itd (okroglo 6 milijonov duš). Zavarovalna dolžnost se prične s 16 letom starosti; izvzete od nje so že onemogle in več nego šestdesetletne osebe. Prav tako niso zavarovane osebe, ki imajo mesečno ali letno plačo in kojih prejemki presegajo mesečno 200 K ali na leto 2400 K.

(Dalje pride.)

Javni shod

je sklical za minolo nedeljo deželni poslanec g. Miha Zega in sicer v Kalu, katerega se je udeležilo veliko domačinov; tudi iz sosednjih občin je došlo mnogo veljakov vkljub skrajno neugodnemu vremenu. Prostor g. Bratuša so bili natlačeno polni, može so stali še zunaj dvorane in na hodnikih. Prišlo je na shod tudi nekaj nasprotnikov, od katerih se je pa koj spoznalo, da malo ali nič ne razumejo. Hoteli so ugovarjati, a sami niso vedeli, kaj hočejo.

Posl. Zega je poročal o cestah na Kanalskem, za katere se cestni odbor kanalski mnogo trudi, da bi se kolikor mogočeboljšale. Vsi navzoči veste, kaj je cestni odbor v družbi naših državnih poslancev napravil, da bi spravil velike načrte in projekte, ki so se naredili za ceste na Kanalskem, ki so v najžalostnejšem stanu, v pravi tir, da bi našli odmev na tistem mestu, od katerega pričakujemo največje pomoči. To se nam je deloma posrečilo po velikem trudu in naporu. Bil sem te dni v Trstu pri namestniku, katerega sem prosil, da bi vlada zvišala prispevek za naše ceste in sicer za tiste ceste, za katere je vlada svoj prispevek že dovolila. Nasikal sem mu žalostni položaj krajev in ga prosil v imenu prebivalcev, naj bi se ne zahtevalo od revnih prebivalcev, da bi oni sploh kaj prispevali za gradnjo cest. Namestnik mi je rekel, da bo vladi predlagal, naj zviša državni prispevek za ceste na Kanalskem od 60% na 80%. Našim posestnikom smo s tem spet zbili z njih pleč še precejšnja butaro.

Ker nam je ta vladni prispevek zagotovljen, bi bilo dobro, da bi cestni odbor najel potrebno posojilo za cesto iz Avé do Lørpe, ki je najbolj potrebna, to pa zaradi tega, da bi se delo pospešilo in da bi se skoro že začelo. Cestni odbor bi posojilo vrnil, ko bi vlada v gotovini izplačala 80% prispevek. Zborovalci so z zadovoljstvom vzeli na znanje ta predlog.

Gosp. poslanec je nadalje govoril o razmerah v deželnem zboru goriškem ter podučil navzoče, zakaj sedanjí deželni zbor ne dela. Rekel je, da se usiljujejo v deželni odbor ljudje, ki imajo malo pojma o deželni upravi, ki znajo dobro zabavljati, a nič delati. V dežel-

nem odboru je treba strokovnjakov, ki imajo prakso. Rekel je, da mu je dr. Tuma pripovedoval, da se je moral on skoraj 2 leti učiti in proučevati deželno upravo, še le potem da se je spuščal v razne deželne zadeve. Sedaj, ako prideta 2 nova odbornika, bo treba spet 2 leti, predno se kaj naučita o deželni upravi. In zakaj naj mi plačujemo take moze, učence, ko imamo strokovnjake v svoji sredi? Naši nasprotniki so hoteli naš klub iztisniti iz deželnega odbora. Temu smo se uprli in ne bomo dopustili, da bodo upravljali deželno gospodarstvo poslanci in odborniki, izvoljeni v mestih in v trgih. Mi smo kmečki poslanci, mi smo izvoljeni od večine kmečkega prebivalstva na Goriškem in mi hočemo za to prebivalstvo svojega odbornika. Od tega ne odnehamo. Dalje je rekel, da tržaški namestnik je principijelno proti razpustitvi deželnega zbora in upa zadržati, da pride do kake poravnave. Do poravnave pride koj, ko bo našemu kmečkemu ljudstvu zagotovljen v deželnem odboru en mandat.

Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili govoru g. poslancov. Nekateri nasprotniki so skušali z medkljici motiti govornika, a so se le osmešili.

Govoril je tudi g. kurat Gerbec o naših razmerah in sprejela se je na to resolucija v zadovi nepostavnega postopanja od strani nekkih c. kr. organov pri volitvi v kmečkih občinah goriške okolice.

Shod je bil lep. Ljudstvo je poučeno o nasilnem postopanju liberalcev v deželnem zboru. Ljudstvo odobrava postopanje naših poslancov. Naši poslanci branijo kmečke koristi, oni delajo za ljudstvo in sicer nesebično, edino za naše kmečko ljudstvo, ki tudi spoznava, kje mu je iskati odkritih prijateljev. Za blagor kmečkega ljudstva naprej!

Loterijske številke.

7. novembra.

Trst 38 24 68 11 35
Linc 40 11 21 53 25

Peter Cotič,

čevljarski mojster, Gorica,

Gosposka ulica 1
Raštelj 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razpošiljajo. Cene zmerne.

Anton Kuštrin,

trgovec v Gorici
Gosposka ulica št. 25

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo Santos, Sandomingo, Java, Ceylon, Portoriko itd. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istrsko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Mljšveče prve in druge vrste, namreč ob 1/2 kila in od enega funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevega mlina iz Kranja in iz Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

VIKTOR TOFFOLI

GORICA

Velika zaloga oljkinega olja iz najugodnejših krajev

Jedilno olje po 96 v. liter

Jedilno fino	K 1:04	Marsiglia . . .	K 1:28
istrsko	" 1:20	Bombay	" 1:20
Corfu	" 1:20	Bari	" 1:40
Puglie	" 1:28	Lucca	" 1:60
Jesih vinski		najfinejše . . .	" 2—
		Milo in luči.	

Priporočam čč. duhovščini in cerkvenim oskrbništvom.

Edina zaloga oljkinega olja v Gorici, via Teatro 20 in via Seminario 10.

A. Fajt

pekovski mojster v Gorici,
tekališče Fr. Josipa 2 (lastna hiša)

Izvršuje naročila vsakovrstnega peciva za nove maše in godove, kolače za birmance in poroke itd. Vsa naročila izvršuje točno in natančno. Prodaja fino pecivo, likerjev.

Peče tudi najfinejše pecivo.

Svoji k svojim!

Odlikovana pekarija
in sladčičarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu
(v lastni hiši)

Izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, pinee itd. Prodaja različna fina vina in likerjev na drobno ali v orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jako nizke.

I. ZORNIK

Gorica — Gorica
sedaj Gosposka ulica 11.

priporoča najtopleje svojo največjo zalogo vsakovrstnega blaga kakor:

Perilo za gospode, jäger perilo, ovratnice, rokavice, nogavice, dežnike, okraske za obleke, pasove, predpasnike, moderce, vezjenja čipke, fina mila i. t. d. volnene šerpe in rute, — najlepša zaloga vsakovrstne kožuhovine ovratnike po nedosežno nizkih cenah. Voščeno platno za mize v veliki izbori

Cerkvena mizarska dela
v rimskem in gotiškem slogu
izdeluje
A. Černigoj-Gorica.

Prodajalna Katoliškega tisk. društva

v Trstu

pri veliki pošti — ulica delle Poste št. 9.

se priporoča za nakup raznih molitvenikov, kipov, križev, rožnih vencev, podob malih in velikih, svetinj, cerkvene obleke, voščeni sveč, pisarniških potrebščin, i. t. d. . t. d. i. t. d.

Za časa sv. misijona lepe misijonske podobice z slovenskim besedilom. Ob 50-letnici mašništva sv. Očeta: podobe Pija x. na platno z lepim okvirjem.

Zaloga tiskovin za častite župne urade.

Za obilo naročil in obiska od čč. gg. duhovnikov kakor p. n. občinstva se priporoča z velespoštovanjem

„Katol. tisk. društvo“
TRST.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (steklivo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti.

Izvrna steklica tega olja na ravnornene barve po K 1:40 bele barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje.

Raba tega olja je sosebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave. Trskino jetrno olje se železnim jodecem.

S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

OPOMBA. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preišče se vedno v mojem kem. laboratorju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim čč. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijeva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trsklinim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

„Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani“

Dunajska cesta št. 19. (Medjatova hiša)

zavaruje

1. proti požarni škodi vsakovrstna polsopja, zvonove, premičnine in pridelke; 2. proti prelomom zvonove, in 3. za življenje oziroma doživetje in proti nezgodam

Edina domača slovenska zavarovalnica!

Svoji k svojim!